

Södertörns högskola | Samhällsvetenskapliga institutionen

C-uppsats i socialt arbete 15 hp | VT -2012

En kritisk diskursanalys av svenska dags- och kvällstidningars framställande av ADHD

Av: Lina Flemström & Jonna Lahti

Handledare: Dina Avrahami

Abstract

Titel: En kritisk diskursanalys av svenska dags- och kvällstidningars framställande av ADHD

Författare: Lina Flemström & Jonna Lahti

Handledare: Dina Avrahami

Nyckelord: ADHD, massmedia, kritisk diskursanalys, stigma, kategorisering

Sammanfattning

Syftet med detta examensarbete är att studera hur ADHD framställs i svensk massmedia. 21 artiklar från Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet har analyserats. Vi har hämtat artiklarna från tidningarnas internet- upplaga.

Vi har använt oss av Norman Fairclough's tredimensionella kritiska diskursanalys och har fokuserat på textanalysen. För att granska artiklarna har vi genomfört en textkodning för att bland annat söka efter olika nyckelord i artiklarna. För att skapa en djupare förståelse har vi använt Erving Goffman's teori om Stigma och Michael Foucault's teori om Kategorisering samt Göran Palm's, Renée Skogersson's och Anders R. Olsson's teorier om massmedia. Vi har även använt oss av relevant litteratur i analysen. En av våra iakttagelser är att personer med ADHD ibland beskrivs med ord som till exempel "satunge" eller "problembarn". Genom att vara uppmärksam på dessa ord upptäckte vi att det fanns underliggande budskap i artiklarna som inte uttrycktes explicit.

Orsakerna till ADHD, ökningen av diagnoserna och medicinering skrivs det mycket om i de valda artiklarna. Dessa tre "teman" hänger intimt ihop. Orsakerna påverkar ökningen som i sin tur påverkar medicineringen. ADHD- medicineringen framställs ofta negativt i vårt material, bland annat belyser vissa artiklar att det saknas forskning om långtidseffekterna av medicineringen. Även orsakerna till varför en person egentligen får ADHD visar sig vara omdiskuterat i de valda artiklarna.

Förord

Att vi valt att granska medias framställan av diagnosen ADHD grundar sig i en nyfikenhet som väcktes när vi under våren 2012 diskuterade en tidningsartikel om ADHD som vi båda hade läst. Vi började därefter intressera oss för ämnet och samtidigt fundera på om inte detta var ett ämne att fördjupa oss i och undersöka närmare i vår kommande C-uppsats. Ganska

snart bestämde vi oss för att vi i vår C-uppsats just skulle granska hur ADHD framställs i massmedia. Det visade sig bli en mycket lärorik resa.

Under studiens gång har vi haft ett bra samarbete där var och ens styrkor och egenskaper har fått komplettera varandra. Det har bidragit till att arbetsprocessen har flutit på bra där skratt har blandats med allvar.

Tack! Vi vill tacka vår handledare Dina Avrahami för hennes fantastiska engagemang och all den tid hon lagt ner under hela vår process i skrivandet av denna C-uppsats.

Abstract

Title: A critical discourse analysis of the Swedish newspapers and tabloids production of ADHD.

Author: Jonna Lahti & Lina Flemström

Supervisor: Dina Avrahami

Keywords: ADHD, mass media, critical discourse analysis, stigma, categorization

Summary

The aim of this study is to examine how ADHD is discussed in the Swedish mass media. We have examined 21 articles from Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten and Svenska Dagbladet. All articles are reviewed from the newspapers online edition.

Theories used are Erving Goffman's theory of Stigma and Michael Foucault's theory of categorization as well as Göran Palm's, Renée Skogersson's and Anders R. Olsson's theories about mass media. We have also used relevant literature. The main method we used is of Norman Fairclough's three-dimensional critical discourse analysis where we in most parts have focused on the text analysis and also with the help of text coding system.

One of our conclusions is that ADHD is sometimes described with negative words such as "brat" or "problem child". With these words we discovered the existence of underlying messages of the articles that are not expressed clearly. ADHD-medications were often described negative in the articles and also the reasons why a person might actually have ADHD were found to be discussed in the mass media.

Akronymlista

ADHD - Attention-Deficit-Hyperactivity Disorder

DN- Dagens Nyheter

SvD Svenska Dagbladet

GP- Göteborgs-Posten

Innehåll

1. Inledning	1
1.1. Bakgrund	2
1.2 Syfte/ Frågeställningar	3
1.3 Liknande forskning	4
1.4 Avgränsningar	6
2. Metod	6
2.1 Tillvägagångssätt vid val av artiklar	6
2.2 Tillvägagångssätt vid analys	7
2.3 Kritisk diskursanalys	8
2.4 Den tredimensionella diskursanalysen.....	9
2.5 Etik i forskning	12
2.6 Reliabilitet och validitet.....	12
3. Textmaterial	12
3.1 De valda artiklarna	13
3.2 Litteratur om ADHD.....	15
4. Teoriram	17
4.1 Val av teori.....	17
4.2. Centrala begrepp.....	17
4.3 Michel Foucault- Vansinnets historia under den klassiska epoken.....	18
4.4 Goffman - Stigma, den avvikandes roll och identitet.....	19
4.5 Massmedias drivkrafter.....	20
5. Analys	22
5.1 Återkommande teman i massmedia	22
5.2 Vem kommer till tals	26
5.3 Framställandet av ADHD i massmedia	30
6. Sammanfattning	34
Referenser	37

C- Uppsats Socialt arbete VT-12

Otryckta källor	37
Tryckta källor	37

1. Inledning

Attention-Deficit-Hyperactivity Disorder, kort benämnd ADHD, innebär att det finns en kombination av bristande uppmärksamhet och/eller impulsivitet/hyperaktivitet hos en individ (Gillberg 2004 s.17).

”Bokstavstrenden är farlig för barn”, ”ADHD- behandling ökar snabbt”, ”ADHD vanligare bland feta”, ”Mat istället för ADHD- medicin”. Citaten är några av de rubriker på de artiklar som vi ämnar analysera i denna studie. Anders R. Olsson (2006) har skrivit boken *Lögn, förbannad lögn och journalistik* menar att nyhets- och samhällsrapporteringen kan påverka många människors föreställningar om det som de själva inte har personliga erfarenheter av (ibid: 7). ADHD är en diagnos som det ofta skrivs om i dagens massmedia. Vi blev nyfikna och fann det intressant att undersöka hur diagnosen framställs i dessa sammanhang och om det finns några ledande gemensamma diskurser. Precis som Olsson har vi en föreställning att hur ADHD framställs i massmedia ofrånkomligen påverkar många människors föreställningar om diagnosen.

Uppsatsen disponeras på följande sätt:

I vår inledning ges en kort beskrivning av ADHD därefter hur vi har valt att disponera vårt arbete.

Detta följs av en kort beskrivning med bakgrundsinformation om ADHD som diagnos. Vi vill även bidra till en ökad förståelse över hur massmedia fungerar genom att beskriva hur massmedia, främst journalisten, arbetar.

Därefter redogör vi för syftet med uppsatsen och de frågeställningar vi har. Slutligen beskriver vi tre tidigare avhandlingar från forskningsfältet vars avsikt varit att granska massmedias konstruktion av ett ämne. Vi beskriver i avgränsningsavsnittet vad vi har valt att fokusera på i uppsatsen.

I kapitel 2 framställs metoden vi har arbetat utifrån. Vi har där beskrivit hur vi har gått tillväga för att hitta relevanta artiklar. Vi förklarar även hur vi valt att analysera texterna. I samma kapitel har vi också ett avsnitt om etik i forskning som vi anser är viktigt att belysa. Slutligen i kapitlet resoneras kring begreppen validitet och reliabilitet.

I kapitel 3 ger vi en beskrivning av de teoretiska perspektiv och de centrala begrepp som vi använder oss av. Vi ger i kapitel 4 en beskrivning av artiklar och den litteratur som fungerat som grund för detta arbete.

Kapitel 5 är analyskapitlet. Där analyserar vi artiklarna utifrån metod, teori och litteratur.

I det sista kapitlet, kapitel 6, följer en sammanfattning som innehåller en diskussion om de slutsatser som vi har kommit fram till i analysen. Slutligen har vi bifogat ett kompendium med artiklarna.

1.1. Bakgrund

Tore Duvner (1997) beskriver att ungefär 5 procent av Sveriges barn och ungdomar har diagnosen ADHD (ibid: 9). Av dessa barn med diagnosen har 70 procent kvar symptomen i tonåren och Duvner menar att cirka 30 procent av dem har dessa symptom kvar även i vuxen ålder (ibid: 30). Det handlar ofta om beteenden som det moraliseras om. Det kan skapa problem för en individ som har ADHD. Ibland kan det till exempel finnas en bristande förståelse för att en individ med ADHD inte har samma förutsättningar som många andra att kanske hantera eller helt styra sitt beteende. Ett exempel kan vara att andra människor uttrycker något i stil med ”med hårdare bestraffning ska han nog skärpa sig.” Duvner menar att det dock är viktigt att det finns en förståelse till att det rör sig om ett tillstånd av bristande funktioner vad gäller reglering och styrning av beteenden (ibid: 9).

Duvner (1997) beskriver att diagnosen ADHD ofta uppfyller följande kriterier hos barn; uppmärksamhetsstörning/ koncentrationssvårigheter, impulsivitet och hyperaktivitet. Dessa symptom kan även förekomma tillsammans med andra bristande förmågor som klumpig motorik, försenad språkutveckling och inlärningssvårigheter (ibid: 10). Allt fler barn får idag diagnosen ADHD. Det finns de som hävdar att dagens mer ostrukturerade tillvaro för barn både i hemmet och i skolan ger symptomen tillfälle att ”blomma ut” istället för att ”vara i dvala” (Beckman 1999 s. 7). Hos vuxna ser symptombilden lite annorlunda ut. De är ofta rastlösa, många gånger har de kvar koncentrationssvårigheterna i vuxen ålder speciellt vid studier och kan ha problem med sitt häftiga humör. De har ofta svårt i vardagen som till exempel att passa tider, hålla överrensommelser och att de ofta byter jobb (Duvner 1997 s. 30).

Positiva personlighetsdrag hos individer, barn som vuxna, med ADHD är ofta kreativitet, spontanitet och nyfikenhet. De drar gärna igång aktiviteter såväl som projekt och har mycket viljekraft att genomföra detta och låter ingen/inget stoppa dem (ibid: 30).

Som vi nämnt är vårt syfte att undersöka massmedias framställande av ADHD. Därför vill vi förklara hur massmedia arbetar.

Olsson (2006) skriver att det finns principer som journalister idag måste förhålla sig till och som kan påverka hur information framställs i media:

- Journalisten ska dra till sig så mycket uppmärksamhet som möjligt från så många människor som möjligt.
- Journalisten bör tala sanning, i alla fall i någon mening.
- Journalistens arbete/research ska kosta så lite pengar som möjligt (ibid: 76).

Enligt Olsson (2006) har den journalistiska verksamhetens karaktär förändrats under 1900-talets andra hälft. Han menar att det förr var politiska opinionsbildningar som låg bakom tidningarna och som därav gav tydliga markeringar åt antingen det socialistiska, liberala eller det konservativa hållet. Idag präglas tidningarna istället av en slags medieindustri, som är politiskt oberoende och som drivs av vinstmål. Drivkraften förr var med andra ord att förmedla politisk kunskap till allmänheten. Nu ligger fokus istället på att locka till sig potentiella köpare. Olsson påpekar samtidigt att tidningsjournalister alltid har haft en viss drivkraft att vilseleda sina läsare, även förr. Då var det dock ideologiska incitament som låg bakom och som var orsaken till att olika politiska och vinklade bilder lades fram (ibid: 12).

Olsson (2006) menar att journalister i dag istället kännetecknas av att vara ”professionella”, ”oberoende” och ”neutrala”. Tidningsredaktioner konkurrerar numera om samma masspublik och har därför samma kommersiella mål (ibid: 12).

1.2 Syfte/ Frågeställningar

Vårt syfte är att studera den bild av ADHD som massmedia ger. Detta nås genom en analys av 21 tidningsartiklar om ADHD publicerade i Sverige. Artiklarna som studeras är skrivna under 2011 och fram till skrivande stund. Genom en analys av dessa vill vi ta reda på hur ADHD framställs i massmedia.

Frågeställningarna är:

- Hur skildras ADHD i artiklar publicerade i svenska dags- och kvällstidningar?
- Hur kan de valda framställningssätt om ADHD i massmedia förklaras?

1.3 Liknande forskning

Vi menar att massmedia många gånger är den enda källan till information som allmänheten får. De antaganden som vi människor har, liksom våra uppfattningar är ofta påverkade av och bygger på den bild som massmedia representerar och konstruerar.

När vi sökt efter forskning har vi riktat in oss på att hitta forskning om hur massmedia konstruerar och framställer olika ämnen eller fenomen. Vi har valt att benämna detta avsnitt ”Liknande forskning”.

Vi har valt att presentera tre forskningar:

- ”På nära håll är ingen normal: Handikappdiskurser i Sveriges Television 1956 – 2000”
- ”Att representera och presenteras: samiska kvinnor i svensk- och samisk press 1966-2006”
- ”När man talar om knark: drogdebatt i svensk dagspress 1970-1999”

”På nära håll är ingen normal: Handikappdiskurser i Sveriges Television 1956 – 2000”

Mediaforskaren Karin Ljuslinder har i denna avhandling *På nära håll är ingen normal* (2002) studerat kring diskursen om handikapp i svensk *public service* television under åren 1956-2000. Ljuslinders syfte i avhandlingen är att undersöka hur TV- programmen skildrar fenomen, händelser och personer som har någon form av funktionshinder eller handikapp. Hon har undersökt mediepresentationernas relationer till handikapp, politiska dokumenters målformuleringar och förslag till genomförande. I hennes avhandling skriver hon att funktionshindrade i första hand ofta representeras och benämns som *De funktionshindrade*, det vill säga som en grupp. Ljuslinder kritiserar detta och menar att skillnaderna mellan olika funktionshinder ofta är stora och därav innefattar olika livsvillkor. Det är därför svårt att tala om funktionshinder som en gemensam nämnare. Personer med funktionshinder förekommer sällan i program på TV ”i vanliga situationer” utan enbart när det gäller dokumentärer och nyheter. Så har det varit för tv-produktionen i Sveriges television sedan starten på 1950-talet.

De slutsatser som finns i Ljuslinders avhandling är att synen på funktionshinder och handikapp har varit relativt likartad sedan 1950- talet. Endast få förändringar och alternativ har skett under åren 1950 - 2000. Exempelvis var det under 1950- talet fokus på ett individuellt vårdperspektiv och under 1960- och 70-talet var det mer fokus på normaliserings- och integreringssynsätt. Ljuslinder skriver att det vanligaste sättet att representera funktionshinder och handikapp är genom en normaliseringsdiskurs. Genom vilket det avvikande pekats ut och det normala inte pekats ut. Det vi tar för givet är det normala vilket får till följd att bilden av funktionshindrade aldrig kan bli annat än att de betraktas som onormala och avvikare. Bilden som konstrueras och reproduceras om personer med funktionshinder och handikapp, menar Ljuslinder, ofrånkomligen har betydelse för deras sociala position i samhället.

”Att representera och presenteras: samiska kvinnor i svensk- och samisk press 1966-2006”

Anna-Lill Ledman har i sin avhandling *”Att representera och presenteras: samiska kvinnor i svensk- och samisk press 1966-2006”* (2012) undersökt hur samiska kvinnor beskrivits i svensk och samisk press under de tre åren 1966, 1986 och 2006. Detta med avsikten att problematisera hur bilden av den samiska kvinnan konstrueras och reproduceras i pressen. Material till denna avhandling har Ledman hämtat från tidsskriften *Samefolket* och Vilhelmina samiska pressklipparkiv. Hon har även kompletterat detta med intervjumaterial. Resultaten i Ledmans avhandling är bland annat att samiska kvinnor representeras på ett stereotypiskt sätt. Ledmans slutsats är att det finns bristande kunskap om samer dels i media men även bland allmänheten i det svenska samhället. Det kan vara orsaken till att representationer av ett samiskt samhälle, dess kultur och dess historia är väldigt begränsat.

”När man talar om knark: drogdebatt i svensk dagspress 1970-1999”

Daniel Törnqvist har i sin avhandling *”När man talar om knark: drogdebatt i svensk dagspress 1970-1999”* (2009) studerat hur debatten om droger har förts i Sverige under åren 1970- 1999 i dagspressen.

Törnqvist har delat in sin analys i tre delar där han har analyserat varje decennium var för sig, 1970-1979, 1980-1989 och 1990-1999- talet. Avhandlingen visar att droger alltid har framställts som en stor fara för människan och för samhället. På 1970-talet beskrevs droger som ett stort samhällsproblem och diskussioner fördes kring vad som var orsaken till

drogmissbruk. Den debatten ersattes senare av frågor om hur samhället kunde förhindra människor från att testa droger. Man diskuterade också om att samhället måste ta ett tydligt avstånd från narkotikan.

På 1980- talet handlade drogdiskursen om att insatser måste sättas in för att undvika att de sociala problemen blev värre. På 80-talet menar Törnqvist att det handlade om den unga människan som måste rehabiliteras, ungdomen som inte vet sitt eget bästa. Även under 1990-talet var ungdomsdiskursen fortfarande aktuell i drogdebatten. Då handlade den dock mer om en populärkultur där uppmärksamheten landade på ravekulturen och att den resulterade i en ökad användning av drogen ecstasy. På 90-talet debatterades det även om hotet av en liberalisering av droger, vilken framträdde tydligast i samband med diskussionen om Sveriges relation till EU.

1.4 Avgränsningar

Vi har avgränsat oss till att analysera artiklar som är publicerade i svensk dagspress från början av år 2011 och fram till dagsaktuella artiklar. Vi ämnar analysera och undersöka den styrande diskursen under denna tidsperiod.

2. Metod

I metodkapitlet beskriver vi tillvägagångssätt vid val av artiklar och vid analys. Vi diskuterar metoden kritisk diskursanalys och har ett avsnitt med några ord om etik i forskning. Slutligen resoneras om validiteten och reliabiliteten i denna studie.

2.1 Tillvägagångssätt vid val av artiklar

Patrik Aspers beskriver i *Etnografiska metoder* (2011) att forskaren genom en förstudie börjar med att fundera över teori, metod och empiriskt material. I denna del av processen behöver alltså forskaren inte bestämma sig i detalj om hur studien ska genomföras (ibid: 76-77). Vi började därför denna studie med att utföra en mindre förstudie. Vi läste tidningar för att se vilka artiklar om ADHD som fanns. På så sätt skapade vi oss en uppfattning om hur vi skulle gå vidare i processen.

Aspers (2011) skriver att genom en förstudie kan forskaren få reda på om projektet överhuvudtaget är genomförbart eller inte. Förstudien ger mer kunskap om det som forskaren

valt att studera. Det kan leda till att frågor och metodval på nytt måste undersökas eller kanske rentav ändras (ibid: 77-78). Vi upptäckte genom vår förstudie att det hade skrivits många artiklar om ADHD. Vi ansåg därav att projektet var genomförbart och att det kändes både relevant och intressant att studera hur ADHD framställs i massmedia.

Tidningarna som vi har valt ut för denna studie är dagstidningarna Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten och kvällstidningarna Expressen och Aftonbladet. Att det blev dessa tidningar är för att vi anser att de har en stor läsarkrets. Artiklarna har valts ut från tidningarnas internet-upplagor.

Vi har slumpmässigt valt ut artiklarna som därför är av olika karaktär. De flesta artiklarna är nyhetsartiklar, en del är debattartiklar och en rapport. Det slumpmässiga urvalet medförde att vi kunde ge en så bred bild som möjligt. Vi analyserar totalt 21 artiklar. Det visade sig att det antalet artiklar var tillräckligt många för att uppnå en mättnad. Mättnad innebär att inget ytterligare material skulle förändra bilden eller påverka forskarens slutsats (Aspers 2011 s. 202-203). Artiklarna vi valt att studera är publicerade under år 2011 och fram till skrivande stund, det vill säga aktuella artiklar. Detta dryga år anser vi ger en god uppfattning av de styrande diskurserna i de studerade artiklarna under just denna period.

2.2 Tillvägagångssätt vid analys

Efter det att vi slumpmässigt valt ut artiklarna om ADHD skrev vi ut dem. Vi läste sedan noggrant igenom alla artiklar flera gånger för att se om vi kunde identifiera några gemensamma teman i artiklarna. Efter en sortering och analys upptäckte vi olika teman.

Vid analysen av texterna genomförde vi det som kallas för textkodning. Det innebär att texten analyseras genom att stryka under i texten med olika färgpennor. Där varje färg symboliserar olika teman. Kodning innebär till exempel att det söks efter olika nyckelord i en text (Kvale & Brinkmann 2009 s.217) . I vårt fall kunde det exempelvis handla om att vi letade efter metaforer knutna till ADHD. Genom att analysera texterna upptäckte vi hur diagnosen ADHD framställs i artiklarna.

Vi använde oss av ett fåtal kriterier och frågor när vi kodade texterna. Frågorna nedan valde vi med hänsyn till med utgångspunkt i studiens syfte och frågeställningar.

- Finns det modalitet i rubrikerna eller i texten, det vill säga beskrivs något som sanning?

- Vilka personer kommer till tals i artiklarna?
- Hur används språket i texten för att beskriva diagnosen?

Varje fråga fick en egen färg. Vi började med att söka efter modaliteten i texterna, det vill säga identifiera om något framställs som om det vore sanning. Sedan fortsatte vi vidare och sökte om det är barn eller vuxna som framställs i artiklarna.

Det sista vi kontrollerade i texterna var vem eller vilka som får komma till tals. Vi fokuserade på att granska om det var sakkunniga personer som medverkade i artiklarna. Till exempel en expert, en läkare eller en myndighetsperson som var väl insatt i ämnesområdet. Därefter undersökte vi om det var några personer med diagnosen ADHD som fick komma till tals. Kodningen av materialet gjorde vi tillsammans för att vara säkra på att materialet tolkades konsekvent. Vi anser att genomförandet av textkodningen bidrog till att vi fick en mer övergripande bild över artiklarna, som en sorts ”karta” och en djupare förståelse av vad som skrevs i artiklarna.

Vi analyserade sedan artiklarna med hjälp av Norman Fairclough's grammatiska redskap: *modalitet*, talarens grad av instämmandets i en text, *transiviteten*, hur händelser och processer förbinds med subjekt och objekt. Dessa två redskap ingår i text som diskurs. Vi har även nyttjat Fairclough's begrepp *intertextualitet*, som avser att undersöka om en text har en relation till en annan text. Detta begrepp ingår i den diskursiva praktiken. Dessa redskap och begrepp redovisas under avsnitt 2.4 den tredimensionella diskursanalysen. I analysen använde vi oss av olika teorier och litteratur om fältet.

2.3 Kritisk diskursanalys

Vårt syfte i detta arbete är att undersöka hur ADHD framställs i massmedia. Därför passade det bra att genomföra det som kallas för en *kritisk diskursanalys*.

Diskurs skapas av strukturer men den bidrar på samma gång till att forma och omforma dem genom att reproducera och förändra (Fairclough 2010 s. 59). *Diskurs* är med andra ord en form av social praktik som både är konstituerade och konstituerande. Det vill säga att det som sägs eller skrivs både konstituerar den sociala världen men påverkas på samma gång av andra sociala praktiker (Jorgensen Winther & Phillips 2010 s. 67-68).

En diskursanalytikers uppgift är att granska vad som har sagts eller skrivits och undersöka vilka mönster som finns och som skapas. Tanken är att analysera vad den aktuella diskursen kan få för sociala konsekvenser i det verkliga livet (Jorgensen Winther & Phillips 2010 s. 28).

Fairclough (2010) hävdar att diskursiva praktiker bidrar till att reproducera ojämlika maktförhållanden mellan till exempel olika sociala klasser. Tanken är att *den kritiska diskursanalysen* ska bidra till mer jämlika maktförhållanden i kommunikationsprocesserna och i samhället som en helhet (ibid: 8-9). Syftet är med andra ord att bidra till social förändring genom att avslöja den betydelse som diskursen har för att upprätthålla ojämlikhet (Jorgensen Winther & Phillips 2010, s. 70).

2.4 Den tredimensionella diskursanalysen

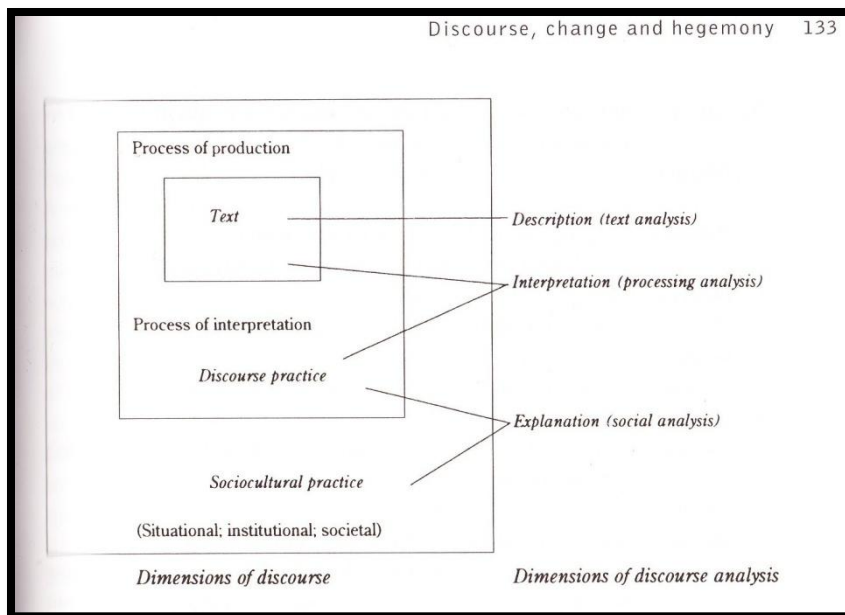
Norman Fairclough är emeritus professor vid Lancaster University.

Fairclough har formulerat *den kritiska diskursanalysen*, den så kallade tredimensionella modellen som vi i vårt analysarbete delvis har utgått ifrån. Vi har valt att använda Fairclough's redskap *modalitet* och *transivitet*, som ingår i diskurs som text, samt *intertextualiteten*, som ingår i den diskursiva praktiken, när vi analyserar våra artiklar.

Här följer en kort beskrivning av Fairclough's (2010) tredimensionella modell.

Den tredimensionella modellen innefattar: 1, diskurs som text (text analysis) 2, diskursiv praktik (discourse practise) och 3, social praktik (sociocultural practise). Figur 1.1 illustrerar Faircloughs tredimensionella modell.

Vi kommer dock inte att lägga lika stor vikt vid alla tre dimensioner i detta arbete utan kommer främst att fokusera på textanalysen.

Figur 1.1. Den tredimensionella modellen (ibid: 133).

Fairclough's (2010) tredimensionella modell är en analytisk ram som kan användas inom forskning om kommunikation och samhälle. Dessa tre dimensioner är tre olika sätt att läsa en text som bidrar till att göra det möjligt att förstå komplexa sociala händelser (ibid: 94).

I analysen av den diskursiva praktiken undersöks hur texten produceras och hur den konsumeras. I analysen av den diskursiva praktiken använder Fairclough (2010) sig av begreppet *intertextualitet*. Fairclough beskriver att man tar en tidigare text och gör den aktuell. Detta begrepp innebär att en text aldrig står ensam utan den är i ett nät tillsammans med andra texter. Det innebär med andra ord att texter, som till exempel i vårt fall artiklar, bygger på tidigare texter (ibid: 95). Detta sätt att analysera texter och undersöka hur de bygger på tidigare texter kan bidra med kunskap om hur diskurser reproduceras (Jorgensen Winther & Phillips s.132 2010). I vår studie kan det innebära att en artikel som publicerats tidigare publicerats på nytt eller att de har likvärdigt innehåll.

Den sociala praktiken (sociocultural practise) är den yttersta och den övergripande dimensionen i den tredimensionella modellen, se figur 1.1. Fairclough (2010) menar att fokus i *den sociala praktiken* till stor del berör kopplingen mellan *den sociala och diskursiva praktiken*. Att klargöra dessa kopplingar ses som *den kritiska diskursanalysens* syfte och det är även här många slutsatser framkommer (ibid: 108). När texten både har analyserats som text (som vi beskriver nedan) och som *diskursiv praktik* (dvs. de två innersta i boxen, text och

discourse practise, se figur 1.1) ska dessa två placeras i förhållande till *den sociala praktiken* (social analysis) (ibid: 94). Frågor som kan dyka upp i *den sociala praktiken* kan vara att det frågas om *den diskursiva praktiken* förstärker eller döljer vissa ojämlika maktförhållanden i samhället (Jorgensen Winther & Phillips 2010 s. 90). Det är en sådan fråga som gör forskningen kritisk.

Syftet med det här arbetet är, som vi tidigare förklarat, att studera den bild av ADHD som massmedia ger. Utifrån Fairclough's (2010) tredimensionella modell har vi därför valt att huvudsakligen använda oss av ”diskurs som text”, då vårt analysmaterial består av text, det vill säga artiklar från massmedia.

Att analysera en text innebär att undersöka textens form och mening. Genom att analysera texten går det att upptäcka hur diskurserna gestaltas textuellt. Fairclough har konstruerat två redskap för att analysera texter: *transivitet* och *modalitet*.

Transivitet innebär hur olika händelser och processer kan bindas samman eller inte med subjekt och objekt i en text (Fairclough 2010 s. 94). Till exempel i satskonstruktionen ”ADHD-behandling ökar snabbt” används en passiv form och utelämnar agenten. Det kan för läsaren tolkas som om ADHD- behandlingen ökar av sig själv. Det framställs likt ett naturfenomen som om ”det bara skedde” eftersom ingen agent nämns. Vikten läggs på själva effekten och inte på vad som egentligen ledde fram till den (Jorgensen Winther & Phillips 2010, s. 87). *Modalitet* handlar om att granska exempelvis journalistens grad av instämmande i en text (Fairclough 2010 s. 106). Massmedier beskriver ofta tolkningar som om de vore sanningar. Det kan vara genom att använda sig av *objektiva modaliteter* istället för *subjektiva* som till exempel ”det är varmt” och inte ”jag tycker det är varmt” (Jorgensen Winther & Phillips 2010 s. 87-88). *Modalitet* kan också uttryckas genom att använda sig av ord som kan skapa en viss osäkerhet i texten, det vill säga genom att använda ord som exempelvis ”kan”, ”tror” och ”kanske”. På detta sätt skapas en distans eftersom det finns en antydning på att journalisten känner en viss osäkerhet inför påståendet. Det förmedlas i texten som därav har en låg affinitet. En hög affinitet innebär det motsatta. Det vill säga att ”talaren” instämmer fullständigt i sitt påstående i texten. ”ADHD- mediciner ökar starkt” passar bra som exempel. Den innefattar en hög affinitet då en bestämd kunskap framställs som om den vore sanning (Fairclough 2010 s. 106-107).

2.5 Etik i forskning

En forskare bör inför varje vetenskaplig undersökning göra en avvägning av värdet av det förväntade kunskapsstillskottet mot eventuella risker i form av negativa konsekvenser för målgruppen som studeras. Både kortsiktiga som långsiktiga följder bör beaktas (Vetenskapsrådet 2002 s. 5). I vår studie strävar vi efter att vara försiktiga och se till att studien inte skapar eller inger en känsla av ”Vi och Dem”.

2.6 Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten kopplas ihop med forskningsresultatens tillförlitlighet och struktur. Det vill säga om vi kan lita på resultatet av vår studie. Ofta behandlas den i relation till frågan om resultatet kan reproduceras vid andra tillfällen och av andra forskare. Oberoende studier som ger samma eller liknande resultat har en hög *reliabilitet* (Kvale & Brinkmann s. 263). Vi har i denna studie tolkat hur ADHD framställs i massmedia vilket gör det svårt att vara helt objektiv. Vi bär alla på värderingar, uppfattningar och fördomar vilket gör det svårt att uppnå en total neutralitet när vi utför en studie enligt den kritiska diskursanalysen. Vår förhoppning är att vi har ökat *reliabiliteten* i denna studie genom att noggrant dokumentera forskningsprocessen samt hur vi har kommit fram till våra slutsatser. Slutligen anser vi att det har varit till vår fördel att vi är två personer som tolkat materialet.

Med *validitet* menas huruvida en undersökning undersöker det den påstår sig att undersöka. När *validitet* fastställs brukar den definieras genom att fråga: ”mäter du vad du tror du mäter?” (Kvale & Brinkmann s. 264). Våra teorier, frågeställningar och den relevanta litteraturen om ADHD har hjälpt oss att finna det vi är ute efter att undersöka. För att öka *validiteten* i denna studie har vi noga klargjort vårt syfte och våra frågeställningar och har under studiens gång varit noga med att följa syftet.

3. Textmaterial

Detta kapitel delas in i två avsnitt. I det första avsnittet beskriver vi de valda artiklar som använts i studien. Vi har inför detta arbete samlat in 21 artiklar som vi valt att analysera. Vi har valt de ur tidningarna: Aftonbladet, Expressen, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten, Dagens Nyheter. Alla artiklar inhämtas från internet-upplagor. I det andra avsnittet tar vi upp och beskriver litteratur och forskning som vi har använt oss av.

3.1 De valda artiklarna

Här följer en kort beskrivning av de valda artiklarna.

”Inga bevis för att medicinering hjälper” Svenska Dagbladet, 11 januari 2011 . Artikeln handlar bland annat om en långtidsstudie som gjorts av 21 forskare. Studien kom fram till slutsatsen att medicineringen på kort sikt kan ha en påverkan på barnet, men inte på lång sikt. En av forskarna uttalar sig i artikeln och menar att på kort sikt kan barnet uppföra sig bättre men inte på längre sikt.

”Kostbyte kan lindra adhd” Svenska dagbladet, 4 februari 2011. Artikeln baseras på en holländsk studie där 100 barn studeras. Studien kom fram till att kosten kan ha ett samband med ADHD. En lämplig kost kan hjälpa barn och ungdomar, de blir lugnare och lättare att få kontakt med.

”Allt vanligare att barn får adhd-medicin” Dagens Nyheter, 1 februari 2012. Artikeln behandlar användningen av ADHD-läkemedel som ökar i Sverige bland barn och unga, men att behandlingen med centralstimulerandemedel kan skilja sig mellan olika landsting.

”Miljonär på amfetamin” Aftonbladet, 29 augusti 2012. Artikeln berättar om en läkare som skriver ut 28 procent av alla amfetaminpreparat i Sverige. I artikeln kan läsas att läkaren snabbt och enkelt kan ordinera amfetamin. Denna läkare har genom detta tjänat miljontals kronor.

”Stora kunskapsluckor kring adhd-läkemedel” Dagens Nyheter, 11 januari 2012. I artikeln kan läsas att läkemedel mot ADHD är effektiva och säkra att använda upp till sex månader. I artikeln konstateras det att det finns få längre studier i ämnet trots att det finns ett behov av studier som följer barn och unga under många år.

”Skral forskning om adhd-behandling” Svenska Dagbladet, 11 januari 2012. Artikeln anger att det finns få studier om ADHD läkemedel. Artikeln skriver att det redan finns erfarenhet av att medicinera barn och ungdomar som har en ADHD-diagnos, även om det är ont om forskning om hur medicinerna fungerar. Denna artikel har även publicerats samma dag, 11:e januari 2012, i Aftonbladet.

”Lars Åberg-Adhd är inte svaret på allt” Göteborgs-Posten, 9 januari 2012 (uppdaterad i internet-upplaga den 14 januari 2012). Artikeln baseras på Lars Åbergs tankar kring ADHD. Åberg är samhälls- och kulturjournalist på bland annat GP. Åberg menar i artikeln att

försäljning av ADHD medicin ”skjuter i höjden”. Han skriver att många länder är mer återhållsamma med medicinering jämfört med hur det är i Sverige. Åberg skriver i artikeln att det är ett socialt behov av att skapa stabilitet som ligger bakom viljan att medicinera dem som faller ur ramen för vad som anses vara det ”nomala”.

”Allt fler barn utreds för ADHD” Dagens Nyheter. (Inget publiceringsdatum anges i artikeln men DN redaktionen bekräftar att den publicerades den 19 april 2011). Artikeln handlar om att antalet barn som utreds för ADHD i Stockholm ökar kraftigt. Främst beror detta på, enligt artikeln, att kapaciteten för den här typen av utredningar har ökat.

”ADHD-diagnos har blivit en affärsidé” Aftonbladet, 22 augusti 2011. Artikeln är skriven av debattören Christina Wahlström som uppmanar att inte stämpla barn i onödan med en ADHD-diagnos. Det har skett en diagnoshysteri menar hon. ADHD-diagnos ses som en lösning för att komma till rätta med ”problembarn” anser Wahlström.

”Barn med astma löper högre risk för ADHD” Svenska Dagbladet, 21 augusti 2011, uppdaterad 6 september 2011. Artikeln handlar om att barn med astma löper högre risk att få ADHD i tonåren än andra barn. En förklaring kan vara bieffekter från vanliga astmamediciner. Denna slutsats drar forskare vid Karolinska Institutets tvillingregister efter enkäter som skickats till 1800 barnfamiljer.

”Passiv rökning kopplas till adhd” Göteborgs-Posten, 14 juli 2011. I artikeln anges att barn som växer upp i hem där de utsätts för passiv rökning oftare får diagnosen ADHD än barn som växer upp i rökfria hem. Detta enligt en studie som gjorts i USA med 55 000 barn.

”Till salu: En diagnos” Aftonbladet, 19 oktober 2011. Artikeln baseras på en granskning gjord av Aftonbladet som påvisar att oseriösa läkemedelsföretag kan ge en ADHD-diagnos på ett par timmar för 45 000 kronor. I artikeln medverkar fyra privatpersoner som alla blivit utredda för ADHD.

”Mat i stället för adhd-medicin” Svenska Dagbladet, 8 februari 2012. Artikeln baseras på en studie som visar att barn med ADHD som fick äta en speciell kost minskade symptomen för ADHD markant efter fem veckor.

”ADHD vanligare bland feta” Dagens Nyheter, 8 januari 2012. I artikeln kan läsas att symptom på ADHD är mer än dubbelt så vanligt bland feta patienter som står inför en fetma-

operation än resten av befolkningen, enligt en studie gjord i Uppsala med 187 fetmapatienter. Artikeln publicerades även i Göteborgs-Posten samma datum som ovan, 8 februari 2012.

”Adhd- mediciner ökar starkt” Svenska Dagbladet, 4 februari 2011. I artikeln kan läsas att ADHD-preparat blivit en försäljningsraket. Sedan 2006 har förskrivningen av ADHD-läkemedel mer än fördubblats i Sverige.

”Studie: Mat kan påverka ADHD” Göteborgs-Posten, 4 februari 2011. Artikeln baseras på en studie gjord i Holland av 100 barn med ADHD. I studien fick hälften av barnen en strikt kost som inte ger allergi- eller överkänslighetsreaktioner. Av de som fullföljde dieten blev 64 procent bättre.

”ADHD- behandling ökar snabbt” Dagens Nyheter, 14 januari 2012. I artikeln kan läsas att förskrivningen av läkemedel mot ADHD till båda barn och vuxna har fyrfaldigats på fem år. Mer än 57 000 barn och vuxna får läkemedel mot ADHD. Enligt artikeln sägs ökningen bero på större kunskap om diagnosen.

”Nathan Shachar har fel om adhd” Expressen, 14 januari 2012. Artikeln är ett svar på DN-kolumnisten Nathan Shachars uttalande om ADHD i Dagens Nyheter. I artikeln kan läsas att det finns oklarheter kring ADHD-behandling och vid diagnostik där han skrivit att ADHD inte existerar, utan är ett påhitt från läkemedelsföretag och ”psykiatrielit”.

”Bokstavstrenden är farlig för barn” Expressen, 13 januari 2012. Artikeln fokuserar på att diagnosen ADHD ökat explosionsartat under de senaste åren. En barnpsykiatriker skriver i artikeln att ibland har barn med vitamin B12-brist samt struma eller glutenintolerans felaktigt uppfattats ha ADHD.

3.2 Litteratur om ADHD

ADHD hos barn och vuxna (2002) är en bok skriven av Socialstyrelsen. Boken presenterar en kunskapsöversikt om ADHD. Förhoppningen kring denna bok var att kunskapsöversikten skulle tydliggöra att ADHD är ett slags funktionshinder och att medvetenheten om detta kan bidra till åtgärder för att förbättra situationen för de drabbade.

Att möta sitt barn- och sig själv (2010) är skriven av Ingegerd Gavelin som är socionom och föräldrarådgivare. Boken illustrerar de positiva effekter som vuxna kan uppleva när de vågar tänka relationsinriktat och flexibelt istället för barnfokuserat och probleminriktat i möten med barn.

Ett barn i varje klass om ADHD och DAMP (2004) är en bok skriven av Christopher Gillberg som är professor i barn och ungdomspsykiatri vid Göteborgs Universitet och överläkare vid Barnneuropsykiatriska enheten vid Drottning Silvias Barn- och ungdomssjukhus, Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg. Boken sammanfattar den kunskap som finns om funktionshindren och vad som krävs för att hjälpa och stödja barn med sådana svårigheter.

Introduktion till sociologi (2006) är skriven av Nicholas Abercrombie som är professor i sociologi. Boken är precis som titeln antyder en introduktionsbok som behandlar sociologiska frågor.

Vuxna med DAMP/ADHD (1999) är en bok skriven av Vanna Beckman som är journalist och författare. Hon har arbetat mycket med barnneuropsykiatri och har bland annat skrivit om pedagogik vid autism, att leva med DAMP/ADHD, Asperger och dyslexi. Denna bok vänder sig till vuxna som har en ADHD- diagnos.

I Kerstin Engströms avhandling *Genus & genrer - forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress* (2008) belyser hon föreställningar om kön och genus i forskningsrelaterad journalistik inom olika genrer i svensk dagspress.

ADHD: Impulsivitet, överaktivitet, koncentrationssvårigheter (1997) är en bok skriven av Tore Duvner som tidigare var överläkare på Danderyds Sjukhus. Han har en bred kunskap om barn och ungdomar eftersom han är specialist inom barn- och ungdomspsykiatri, barn- och ungdomsmedicin och skolhälsovård. Denna bok ger en översikt över olika stöd- och behandlingsåtgärder och en neuropsykologisk förklaring av vad en koncentrationsförmåga innefattar samt hur olika svårigheter yttrar sig.

Berit Bergström är lärare och har skrivit boken *Alla barn har särskilda behov* (2001). I boken delar författaren med sig av sina kunskaper och kopplar de till forskning om lärande genom bland andra Howard Gardners teorier.

I boken *En väg till fängelset? Om hyperaktivitet och aggressivitet* (2000) av Vanna Beckman finns intervjuer med intagna på fängelser och ungdomshem samt med föräldrar som berättar om hur livet kan gå snett för dem som exempelvis har ADHD och inte får hjälp för det.

I boken *ADHD att leva utan bromsar* (2010) riktar Martin L. Kutcher, som är författare och neurolog, dels till föräldrar och anhöriga, och dels till dem som jobbar professionellt med barn

som har ADHD. Han beskriver diagnoserna kortfattat och ger många exempel ur verkligheten.

4. Teoriram

Detta kapitel består av fem avsnitt. I första avsnittet ges en förklaring till varför vi valt de teorier som vi använder oss av i denna studie. Därefter redogörs de centrala begreppen i de valda teorierna. I de återstående tre avsnitten redovisas teorierna.

4.1 Val av teori

Michael Foucaults bok *Vansinnets historia under den klassiska epoken* (2010) valdes för att den tydligt belyser den strävan som vi människor har att kategorisera och sortera bort människor som avviker från det som betraktas som det ”normala”. Det finns en tendens i samhället att kategorisera människor utifrån kön, etnicitet och sysselsättning.

Vi har också valt att använda oss av Erving Goffmans teori om *Stigma* dels för att den beskriver en social process där *stigmatisering* innebär en reducering av personen till att endast vara det som själva *stigmat* symboliserar. Det är vanligt att allmänheten hämtar information om diagnoser som ADHD från massmedia. Vi upptäckte att artiklarna ibland innehöll ord som ”problembarn”, ”satungen”, eller ”bokstavs barnen”. Detta kommer vi att beskriva mer ingående om i analysen i kapitel 5. Vi anser att detta utgör en form av *stigmatisering* och därför har vi nytta av Goffmans teori om *Stigma* som presenteras i hans verk, *Stigma den avvikandes roll och identitet*.

Vi har valt teorier om massmedia på grund av att nyhets- och samhällsrapporteringen präglar många människors föreställningar om omvärlden. Samtidigt drivs journalister idag av ett ”säljtänk” det vill säga en ständig strävan att locka konsumenter/läsare på en marknad. Journalisten värderar därav inte händelser eller företeelser efter angelägenhetsgrad utan gör en bedömning av vad som säljer bäst. Dessa teorier kommer att finnas som förklaringar när vi analyserar exempelvis de språkliga val som går att finna i de valda artiklarna.

4.2. Centrala begrepp

Kategorisering: Foucaults teori beskriver en *kategorisering* som innebär att peka ut, sortera och skilja människor som avviker från de som anses vara ”normala”. *Kategorisering* av

människor har länge förekommit. Förr särskiljdes de som betraktades som fattiga, sjuka eller galna från de övriga i samhället, det vill säga de som betraktades som ”normala”.

Stigma: Goffmans teori om *Stigma* innebär att *Stigma* är något som drabbar en individ som av någon anledning inte kan vinna ett fullt socialt erkännande. Egenskaper som berörs av det här är sådana som upplevs vara oförenliga med vårt mönster och våra förväntningar om hur en individ bör vara.

4.3 Michel Foucault- Vansinnets historia under den klassiska epoken

Michel Foucault (2010) menar att *kategorisering* härstammar från ”de vansinniga” och ”de förnuftiga”. Alltså skillnad mellan förnuft och icke förnuft och förnuftets ansträngningar att få ”icke förnuftet” att framstå som galenskap, ett fel eller en sjukdom. Det handlar alltså inte om vetenskapen som utvecklats när uppdelningen väl har skett (ibid: 31). Alltså finns inget intresse av varför *kategoriseringen* har skett. Foucault (2010) menar att alla som avviker från det ”normala” betraktas som ”oförnuftiga”. Det enda sättet för de ”oförnuftiga” att få ”förnuftet” tillbaka var att bli medveten och erkänna sitt ”oförnuft” som de fått diagnosen på.

Enligt Foucault (2010) var det viktigt att peka ut och sortera, skilja människorna som avvek från det ”normala”, det vill säga från de friska. Foucault presenterar en bild av det ”vansinniga” som ”oförnuft”. Han menar att det inte handlar om psykologi eller om psykiatri utan om att skilja människor åt (ibid: 110-111).

I och med läkarens intåg på slutet av 1700-talet började förnuftets kamp att övervinna ”vansinnet”. Nu blev allt mer klassificerat och ordnat. Foucault (2010) skriver att med hjälp av vetenskap och psykoanalys började det ”oförnuftiga” att förklaras så att det skulle bli accepterat som ”förnuftigt”. Han menar att på ett nästan magiskt sätt kunde läkare helt utan sin medicinska kompetens framkalla ett tillfriskande. Det räckte alltså att läkaren endast kunde meddela ”felet” för att ”vansinnet” till slut ska underordna sig förnuftet. Foucault (2010) beskriver patientens relation till sin läkare som auktoritär. Det är läkarens profession som gör att patienten tror sig vara säker på att läkarens vetenskapliga kompetens ska hjälpa honom eller henne. Patienten tror att läkaren alltid handlar utifrån sin vetenskapliga kunskap när han/hon hjälper sin patient. Foucault menar vidare att läkarens behandling av sin patient många gånger utgick från ett moraliskt handlande. Foucault skriver att läkarens moraliska handlande inte alltid är det samma som en vetenskaplig hållning. Den sjuka överlämnar sig totalt till sin läkare som betraktas på något sätt som närmast gudomlig. Den sjuka tror att läkaren endast utifrån sin faktiska, vetenskapliga kunskap hjälper sin patient (ibid: 284-287).

4.4 Goffman - Stigma, den avvikandes roll och identitet

Enligt Erving Goffman (1972) skapades termen *Stigma* redan av de gamla grekerna för att markera och förklara kroppsliga tecken som stod för något ovanligt eller nedvärderande hos en person och som påverkade dennes status. *Stigma* är en process som förekommer där identitetsnormer existerar (ibid: 11).

I alla samhällen används olika mekanismer för att dela in människor i olika kategorier. Inom dessa kategorier har människorna egenskaper som överensstämmer med de andra inom samma kategori. Själva kategoriseringsprocessen börjar ofta i den stund när människor träffar eller när de ser en person för allra första gången. Genom *kategoriseringen* försöker vi fastställa olika egenskaper hos individen och få klart för oss dennes sociala identitet. Hur vi kategoriserar behöver inte enbart baseras på det vi ser eller hur personen uppträder utan även på strukturella egenskaper såsom att vi vet vad personen ifråga har för yrke (ibid: 11-12).

Stigma är med andra ord något som tillskrivs en individ som av någon anledning inte kan vinna ett fullt socialt erkännande (ibid: 7). Det är inte så att alla mindre önskvärda egenskaper berörs av det här. Utan det är enbart de som upplevs som oförenliga med vårt mönster och våra förväntningar om hur en individ bör vara (ibid: 12).

Inom samtliga *Stigman* finns dock samma sociologiska drag, en individ har en egenskap som inte kan undgå uppmärksamhet och som får andra människor att vända sig bort. *Stigmat* tenderar med andra ord att reducera personen till att vara endast det som själva *Stigmat* symboliserar. I och med stigmatiseringen bortses nämligen ofta samtidigt andra eventuella egenskaper som är gemensamma (ibid: 14).

När människor talar om den *stigmatiserade* använder de därför ofta nedvärderande uttryck såsom exempelvis ”idiot” eller ”krympling”. Detta är ett sätt som används för att exkludera individen. Den egenskap som individen har leder det ofta till att den *stigmatiserade* tillskrivs även flera andra brister och ofullkomligheter (ibid: 14-15).

Det kan förekomma att en person med exempelvis nedsatt intellektuell förmåga stöter på problem i andra sammanhang. Dessa kan då av andra människor per automatik skyllas på individens funktionsnedsättning. När någon annan, med normal intellektuell förmåga, hamnar i en liknande situation betraktas däremot detta inte som något särskilt (ibid: 24).

4.5 Massmedias drivkrafter

För många människor i Sverige är rapporteringen via media, framförallt nyhetsrapportering, en viktig källa till kunskap om samhället och världen. Information hämtas givetvis också in från böcker som läses, facktidningar, genom samtal med vänner och bekanta, genom information på internet och så vidare. Det är dock nyhets- och samhällsrapporteringen som starkast präglar många människors föreställningar om den verklighet som de inte själva kan se eller uppleva med egna ögon (Olsson 2006 s. 7).

En nyhet är en slags berättelse om något som med språkets hjälp gestaltas och på så sätt ger kunskap om något. Varje nyhet är dock komponerad på ett speciellt sätt eftersom en nyhet inte kan innehålla allt. Detta leder till att vissa saker kommer att betonas medan andra istället kommer att tonas ned. På så sätt kan exempelvis vissa ”sociala områden” gestaltas på ett särskilt sätt. Detta kan dels ske genom de språkliga uttryck och val som görs men även genom den fakta som nyheten innehåller. Varje artikels text består av att någon har gjort ett val av vad som skall finnas med i artikeln samt hur detta skall gestaltas. När en berättelse är baserad på en annan berättelse skapas det en diskurs, vilket innebär ett speciellt sätt att tala och förstå den verklighet som har gestaltats. Nyheter förmedlar förutom fakta även attityder, värderingar och emotioner. Därför kan vissa typer av sociala intressen, händelser och teman dominera och vissa tolkningar och förklaringar prioriteras (ibid: 25-26).

Hur en artikel vinklas innebär inte att den måste vara antingen sann eller falsk. Det är snarare ett sätt för journalisten att tala om för läsaren vad artikeln handlar om. Hur artikeln vinklas syns ofta redan i rubriken och inledningen. Redan i rubriken styrs tankarna i en viss riktning. Det är därför i rubriken och i början av texten som vi ofta finner den viktigaste informationen. Orsaken till att det ofta läggs stor vikt vid rubriken är för att läsaren så snabbt som möjligt skall upptäcka historien genom att få det viktigaste innehållet redan i början. I sin helhet karaktäriseras ofta berättelsen eller artikeln av ett speciellt retoriskt upplägg. Bland annat används polariseringar, det vill säga att motsatser och konflikter framhävs. Ofta används även tillspetsningar och starka uttryck. Ibland används konnotationer det vill säga ord som väcker känslor eller metaforer (ibid: 30). En metafor beskriver egentligen något annat för att sedan överföra betydelsen för att beskriva en helt annan situation. Ofta är det det välbekanta och konkreta som sedan överförs till det abstrakta som är mindre erfarenhetsbaserat. Genom att fundera på vilka metaforer som används kan man upptäcka saker som kanske inte uttrycks direkt (Bergström och Boréus 2005 s.263-265). Ett exempel är att använda uttrycket ”sprider

sig som en gräsbrand” kan det metaforiskt sett förmedla att det är något som ”går väldigt fort, utan någon riktig kontroll”.

Ofta dramatiseras nyhetstexterna för att väcka intresse och locka till läsning och får därav en särskild form. Syftet är att läsaren ska känna ett omedelbart behov av att få ta del av nyheten (Palm & Skogersson 2008 s. 30). Att förstärka och ”skruva upp” motsättningar och tonlägen är ett knep som används för att överösta andra tidningar som konkurrerar om konsumenternas uppmärksamhet (Olsson 2006 s. 151).

Olsson (2006) menar att för tidningarna handlar det därför ytterst om att fånga in så många läsare som möjligt. För detta ändamål används ofta en ”piska” eller en ”morot”.

”Piskmetoden” är till för att skrämman människor, att till exempel bli rädda för att de ska få ADHD, vilket ska få de att köpa tidningen. Med ”morotsmetoden” vill pressen istället informera, glädja eller chocka. För att kunna tillfredsställa kunders behov måste journalistiken kännas attraktiv. Olsson (2006) menar att journalistik visserligen mycket väl kan förmedla kunskap av det slag människor efterfrågar för att kunna fungera som samhällsmedlemmar i demokratiska processer men det är inte själva målet utan snarare en bieffekt. Ofta förmedlar journalistiken information som snarare än upplyser istället vilseleder (ibid: 64-65).

De som läser tidningarna kan få uppfattningen att journalisten värderar händelser eller företeelser efter angelägenhetsgrad, så fungerar det dock inte. Journalisten gör inte en bedömning om hur viktigt något är utan de bedömer vad som kan sälja. Den ”alarmistiska” attityden är grundläggande för all nyhetsverksamhet därför blir det svårt att skildra det som är lagom eller normalt. Det som är väntat eller rimligt blir ingen nyhet (ibid: 85). Numera anlägger nyhetsmedia även ett säkerhetsperspektiv på, i stort sett allt, som människor gör. Till exempel ”vilken mat ökar respektive minskar risken för cancer”, ”Var är risken störst att fästingar sprider TBE” och så vidare. Desto större genomslag risktänkandet får desto starkare utvecklas även en symbiotisk relation mellan journalist och forskare. Journalister behöver forskare som slår larm om upptäckta faror och forskaren vill samtidigt ha publicitet kring sin forskningsstudie och den uppmärksamhet som det medför. I många fall finns det även ett tryck från de som har finansierat forskningen och som ibland kräver att forskningen ska spridas i samhället. Det finns enbart ett mindre antal kvalificerade vetenskapsjournalister som har kompetens att kritiskt värdera och granska åtminstone vissa ”utspel” och ”larm” från forskare. Därmed kan en kritisk diskussion om hur väl underbyggt det ena eller det andra forskningslarmet är inte pressas in i nyhetsförmedlandet (ibid: 89).

Olsson (2006) skriver att ett ord som journalister ibland använder är ordet ”kan”. Det signalerar ofta att journalisten inte riktigt vet om det som står i artikeln stämmer eller inte men ändå väljer att skriva den. Ett exempel på en sådan rubrik är ”halsbränna kan ge cancer”. Det finns många varianter då ordet ”kan” används (ibid: 149). I praktiken legitimerar rubrikordet ”kan” publicering av vilka spekulationer som helst. Att använda ordet ”kan” är dock även en effekt av den kostnadspress som tidningsredaktionen känner av. Att ta reda på om saker och ting verkligen stämmer kräver arbetstid medan om det skrivs in ett ”kan” går det betydligt mycket snabbare (ibid: 150).

Medieindustrin har givetvis ett värde för allmänheten. Genom media kan viktig information spridas i akutlägen, brottslighet kan avslöjas, myndigheter eller företag som är giriga kan tvingas att ändra sitt beteende och mycket mer. Media kan dock samtidigt få negativa följder genom att skrämman upp människor i onödan samt skapa eller förstärka fördomar (ibid: 8).

5. Analys

5.1 Återkommande teman i massmedia

Fairclough (2010) använder sig av begreppet *intertextualitet*. Det innebär att ingen text ”står för sig själv” utan relaterar och influeras av andra texter (Fairclough 2010 s. 95). De valda artiklarna kan med andra ord vara präglade och påverkade av varandra och på så vis både konstituerade och konstituerande. Vi ansåg att det därför var av intresse att undersöka om det fanns några aspekter av ADHD som framträdde oftare än andra i de 21 valda artiklarna. När vi undersökte detta i de valda artiklarna upptäckte vi att ökningen av ADHD var något som många av artiklarna tog upp. Orsakerna till ökningen skilde sig dock åt. Detta kan bero på att orsakerna bakom en ADHD-diagnos inte är helt klargjorda (Socialstyrelsen 2002 s. 81).

Vissa artiklar beskrev att ökningen var en effekt av att det generellt sett finns större kunskaper om ADHD idag jämfört med förr. Andra beskrev det som en hysteri med oseriösa aktörer i spetsen som enbart vill tjäna pengar på diagnosen. Andra möjliga orsaker till ADHD som vi fann i artiklarna var att det kunde bero på fetma, astmamedicin, passiv rökning eller vilken kost som individen äter.

Nicholas Abercrombie skriver i sin bok *Introduktion till sociologi* (2006) att det i det moderna livet finns mycket att oroa sig för. Ofta är det saker som människor har en oförmåga att kontrollera. Detta kan skapa en känsla av maktlöshet och ångest, vilket kan skapa en

misstänksamhet mot exempelvis vilken mat vi stoppar i oss. Han anser att massmedia har en avgörande roll (ibid s.135-136).

Som vi har nämnt tidigare avsnitt 4.5 menar Olsson (2006) att tidningarna främst strävar efter att locka och fånga in så många läsare som möjligt. För detta ändamål används ofta vad Olsson kallar en ”piska eller morots-strategi”. ”Piskmetoden” är till för att skrämman upp människor så att de känner ett behov av att ta del av nyhetsartikeln (ibid: 64-65). Vi anser att detta åstadkoms genom att måla upp olika faror. Det kan innebära att media till exempel uppmanar allmänheten att kontrollera sina leverfläckar när sommaren närmar sig eller som i detta fall påpeka att passiv rökning kan vara en möjlig orsak till ADHD. Att massmedia skriver om bakomliggande orsaker till ADHD behöver dock inte enbart syfta till att skrämman upp allmänheten med olika faror.

Som vi nämnde menar Olsson (2006) att ”morotsmetoden” också används för att locka läsare. Då är syftet istället att informera, glädja eller chocka (ibid: 64-65). Att äta en annan kost och att genom detta ”slippa” äta mediciner anser vi kan uppfattas som en glädjande nyhet för någon som känner sig skeptisk till medicinering.

Olsson (2006) menar, för att kunna tillfredsställa presumtiva läsares behov måste journalistiken uppfattas som attraktiv på något sätt (ibid: 64-65). Vi tänker att det för tidningarna därför kvittar om det är ”pisk” eller ”morots”-metoden som används. Huvudsyftet är detsamma. Det vill säga båda metoderna används för att locka läsare, antingen genom att skrämman eller att glädja. Vi anser att både ”pisk” och ”morots” -metoden är lätta att tillämpa när det gäller bakomliggande orsaker till ADHD. Det kan därav vara ett av skälen till varför orsakerna till ADHD får relativt mycket uppmärksamhet i massmedia.

I en av artiklarna i Göteborgs-Posten kan vi läsa att uppväxtvillkor kan vara orsaken till att vissa barn uppvisar samma symptom som barn med diagnosen ADHD.

“... tanken drar lätt åt det skräckutopiska hållet när beteenden, som ibland skulle kunna tolkas som rimliga reaktioner på uppväxtvillkor och samhällsmoral, så behändigt kan fösas samman i en manual...” (GP. ”Lars Åberg: Adhd är inte svaret på allt” 9 januari 2012).

Inom massmedier används ofta en objektiv modalitet istället för subjektiv (Jorgensen Winther & Phillips 2010 s. 87-88) När det gäller Åbergs debattartikel är det dock tvärtom. Innehållet kopplas till journalisten personligen. I debattartikeln förstår vi att journalistens syfte är att

övertyga läsaren om att vara kritiskt till diagnoser. För att nå detta syfte redovisas tydliga och vassa argument:

”Däremot blir jag betänksam när jag plötsligt, på kort tid, bland bekanta, upptäcker att flera sinsemellan väldigt olika och begåvade unga människor getts diagnosen adhd. De är ju inte sjuka.” (GP. ”Lars Åberg: Adhd är inte svaret på allt” 9 januari 2012).

Vi började fundera över om dåliga uppväxtförhållanden kan ge liknande ”uppförande” som det som förknippas med en ADHD-diagnos. Det är en intressant ”orsak-verkan” reflektion. Om denna förväxling sker känns det väldigt orättvist. Att ”alla problem skylls” på barnet fast det kanske är i föräldraskapet som det finns brister. I en sådan situation kan vi tänka oss att en diagnos kan ta bort till exempel skuld känslor hos en förälder som har misskött sitt barn. Vi tänker samtidigt att det säkert finns många exempel på barn med "normala" hemförhållanden som får diagnosen ADHD. Barn som har föräldrar som ”gör allt”. Dessa föräldrar kanske upptäcker att allt inte riktigt är som det ska med barnet och som vill ha hjälp för att det ska bli så bra som möjligt. Därför kan en konsekvens av att publicera en artikel som den ovan, Åbergs artikel, leda till det som Kutcher (2010) beskriver; att det finns en tendens att skylla just psykiska besvär på de drabbade själva (ibid: 132). I detta fall föräldrarna. Att psykiska besvär skylls på den drabbade individen anser vi kan bero på att psykiska sjukdomar och besvär inte syns på utsidan. Att de därför inte alltid tas på lika stort allvar jämfört med exempelvis en person som sitter i rullstol.

Att många artiklar beskriver ökningen av ADHD som negativt går inte att undgå. Bland annat genom de metaforer som vi kommer att beskriva senare i analysen men även genom att belysa feldiagnostiseringar och uttalanden likt denna då en överläkare kommer till tals:

”Han är orolig för att det görs slarviga utredningar av både barn och vuxna. Konsekvensen kan bli att de får en diagnos de inte ska ha. Ännu värre är det om de får mediciner i onödan. Jag tror att många läkare är snabba på att skriva ut medicin till vuxna” (”Adhdbehandling ökar snabbt”. DN 14 januari 2012).

Berit Bergström som har skrivit boken *Alla barn har särskilda behov* (2001) uttrycker en oro för att vi är alltför villiga och snabba att ställa diagnoser på barn som inte passar in de mönster som finns. Samtidigt poängterar hon att det givetvis finns barn som behöver medicinsk hjälp och stöd (ibid: 119). Detta får oss att fundera på om det finns någon annan orsak än just ”slarv” som kan vara orsaken till ”viljan att diagnostisera” som Bergström och överläkaren i

citater ovan beskriver. En möjlig alternativ orsak finner vi i Vanna Beckmans bok *En väg till fängelset* (2000). Där belyser hon nämligen att det även finns en annan form av ”missbruk” från läkarnas sida, där det varken handlar om slarv eller ekonomiska intressen. Utan istället att läkare ibland kan känna sig pressade att ställa en viss diagnos för att ett barn exempelvis ska få tillgång till extra resurser som stöd i skolan. Samtidigt är det svårigheterna som individen behöver hjälp med inte diagnosen (ibid: 31). Vi finner det intressant att det kan krävas en diagnos, som måste fastställas av en läkare, för att en individs behov skall tas på allvar. Att skolorna från början inte har tillräckliga resurser för att kunna hantera alla elever oavsett om det finns en diagnos med i bilden eller inte. I avsnitt 4.3 beskrev vi att Foucault (2010) anser att läkarnas moraliska handlande inte alltid innebär samma sak som det faktiska, vetenskapliga handlandet. Patienten överlämnar sig till läkaren och tror att läkaren, utifrån hans eller hennes faktiska kunskap, ska hjälpa patienten (Ibid: 284-287). Om uppsåten till fastställandet av en diagnos baserar sig på att läkaren ser att en individ behöver hjälp som den inte kan få utan ett expertutlåtande, kan det med andra ord vara läkarens moraliska handlande som påverkar beslutet.

Många artiklar belyser även medicineringen av ADHD (10 av 21 artiklar). Rubriker som; ”Allt vanligare att barn får adhd-medicin”, ”inga bevis för att medicineringen hjälper” förekom bland annat. Ett flertal artiklar belyser forskningsstudierna om ADHD-medicinering som bristfällig. Främst på grund av att det saknas studier av långtidseffekter av medicinering. Det fanns även två artiklar publicerade, med rubriken: ”skral forskning om ADHD-behandling”, som innehöll identisk text, publicerade samma datum men i olika tidningar.

Att massmedia väljer att publicera artiklar gällande ADHD-medicinering kan bero på att det moderna samhället präglas av stress på många plan. Vi anser, precis som Ingegerd Gavelin (2010), att vi lever i en tid där det finns en strävan efter perfektion ”de lyckliga barnen” och ”det vackra hemmet” exempelvis. Detta genererar enligt Gavelin en önskan att finna enkla och generella lösningar på livsfrågor som känns svåra (ibid:14). Vi anser att det kan finnas förhoppningar om att medicin är just en sådan ”snabb lösning” för att bli av med ADHD-symptomen. Läsare kan därav lockas till att läsa artiklar som belyser detta.

Sammanfattningsvis är det med andra ord orsaker, ökning och medicinering som det skrivs mycket om i massmedia. Dessa tre ”teman” hänger ihop. Orsakerna påverkar ökningen som i sin tur påverkar medicineringen.

5.2 Vem kommer till tals

Anders R. Olsson (2006) menar att massmedia har makt att påverka många människors bild om världen (ibid:7). Detta åstadkoms genom att välja olika perspektiv och genom att bestämma vilka aktörer som får komma till tals i artiklarna. Vi fann det därför intressant att undersöka om det är mer vanligt förekommande att vissa individer får företräde framför andra i de 21 valda artiklarna.

Genom att använda oss av färgkodningen, som vi beskrev i kapitel 3, Metod, undersökte vi först om det är barn eller vuxna med ADHD som framställs i artiklarna. Det visade sig att majoriteten av artiklarna (12 av 21 artiklar) fokuserar på barn med ADHD. Det vill säga att ordet ”barn” används.

Endast en artikel behandlar enbart vuxna personer. I fem av 21 artiklar, enligt vår kännedom, nämns både barn och vuxna. Betoningen på barn fann vi intressant eftersom ADHD existerar i alla åldersgrupper. En eventuell förklaring till detta finner vi i Vanna Beckmans bok *Vuxna med DAMP/ADHD* (1999). Enligt Beckman är diagnosen fortfarande kontroversiell bland vuxna. Dels beror det på att ADHD generellt sett beskrivs som besvär under barndomen. Även beteckningar och symptomlistor som gäller för både barn och vuxna är långt ifrån enhetliga.

En annan förklaring kan enligt Beckman vara att det traditionellt sett finns en existerande klyfta mellan vuxenpsykiatri och barnpsykiatri. Det kan ha bidragit till ett bristande kunskapsutbyte (Beckman 1999 s.14).

Ytterligare en förklaring anser vi kan vara att barn som framställs i massmedia eventuellt lockar fler konsumenter/läsare. Enligt Gavelin (2010) börjar föräldrar generellt sett att oro sig när deras barn får problem av något slag. Om en förälder märker att ett barn har det svårt finns det ofta en förhoppning att kunna vara till hjälp. Det kan samtidigt leda till att tankarna ”far hit och dit”. Föräldern vill finna svar, hitta orsaker och såklart även lösningar på det eventuella problemet. Ibland kan oron bli väldigt stark och leda till att föräldern känner sig desperat (ibid 2010 s.14). Starka känslor och föräldraskap hänger enligt Gavelin ihop. Hon menar att barn ofta triggar föräldrarnas största glädje, största rädsla, största stolthet och största sorg. Särskilt när det gäller exempelvis oro eller besvikelse (ibid: 40). Enligt Olsson (2006), precis som vi beskrev i avsnitt 4.5 gör journalisten inte en bedömning av hur viktigt något är utan vad som säljer bäst (ibid: 85). Vi anser att denna oro, som många föräldrar upplever, kan

vara något som massmedia drar nytta av genom att fokusera på just barn med ADHD i massmedia.

Vi upptäckte även att många artiklar återkopplar till någon forskningsstudie, rapport eller utvärdering. Som vi tidigare beskrivit i avsnitt 4.5, menar Olsson (2006) att det kan bero på att det ofta utvecklas en symbiotisk relation mellan forskare och journalister. Dels är journalisterna i behov av forskarnas information om upptäckta faror. Samtidigt som det kan vara positivt för forskaren och även för de som har finansierat forskningen att hamna i mediala sammanhang som genererar mer publicitet runt forskningsstudien. Enligt Olsson (2006) finns det dock inte många journalister som har tillräckligt med kompetens för att kritiskt kunna värdera och granska vissa ”utspel” och ”larm” från forskare (ibid: 89).

Att hänvisa till en forskningsrapport kan leda till att läsaren uppfattar artikelns innebörd som mer tillförlitlig. Detta är även något som Kerstin Engström belyser i sin avhandling *Genus & genrer: forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress* (2008). Hon menar att artiklar gärna åberopar till exempel forskning utan precisering för att ge tyngd, skapa trovärdighet och legitimitet i artiklarna (Engström 2008 s. 2 och 106). Vi drar därav slutsatsen att det är svårt att veta om forskningsstudierna egentligen är tillförlitliga källor. Framförallt eftersom, precis som Olsson beskriver, många journalister inte kritiskt granskar forskningsstudien. Deras motiv till att hänvisa till forskningsstudien är istället främst baserad på viljan av att skapa trovärdighet i artikeln.

Vi menar att det är av samma anledning som det är flest sakkunniga som kommer till tals (18 av 21 artiklar), jämfört med personer som själva har diagnosen.

De sakkunniga utgörs bland annat av psykologer, professorer, överläkare och Socialstyrelsen. Att dessa kommer till tals kan med andra ord också vara ett sätt för att skapa trovärdighet i artikeln. Olsson (2006) menar att tidningsredaktionerna konkurrerar om samma masspublik (ibid: 12). Förmedlas trovärdighet kan det innebära en konkurrensfördel för tidningen.

Ytterligare ett tillvägagångssätt som kan bidra till att öka trovärdigheten anser vi kan vara att benämna vissa personer i artiklarna som ”experter”.

I dessa två artiklar: ”Studie: mat kan påverka ADHD” och ”Barn med astma löper högre risk för ADHD” användes till exempel benämningen ”ADHD-expert”.

Det saknas dock information om vad det egentligen innebär eller vilka kriterier som måste uppfyllas för att benämnas som en ”ADHD- expert.” En fråga som kvarstår är om det är personen själv som utger sig för att vara en ”ADHD-expert” eller om det är journalisten som personligen tycker att den andra personen är det och därav har valt den benämningen. Förutom att trovärdighet kan locka fler läsare drar vi även slutsatsen att ett ökat förtroende kan leda till att läsaren oreflekterat tar till sig allt som står som om det vore sanning. Gavelin (2010) menar att vi numera, jämfört med tidigare generationer, lever mer åtskilda och nära förebilder är inte längre lika lättillgängliga som förr. Experter får, enligt Gavelin, numera ofta fylla det tomrummet (ibid:14).

Vi har noterat att det endast är ett fåtal personer som själva har diagnosen ADHD som kommer till tals i artiklarna (3 av 21 artiklar). Majoriteten av dessa individer har negativa erfarenheter i samband med ADHD. I en artikel kritiseras snabba utredningar av diagnosen och de fyra personerna som är med i artikeln har råkat illa ut på grund av detta. I en annan artikel från Aftonbladet, *Miljonär på amfetamin*, är det även där fyra personer som får komma till tals och som har medicinerats alltför frikostigt efter en snabb utvärdering av ADHD. Artikels syfte är att peka ut en man som tjänar mycket pengar på att skriva ut läkemedel av ADHD men som inte är seriös. Som vi beskrev i avsnitt 4.5 anser Olsson (2006), att medieindustrin har ett värde för allmänheten eftersom media kan pressa företag som är giriga att ändra sitt uppträdande (ibid:8). Ur den synpunkten kan det vara positivt att media informerar allmänheten om den här verksamheten. På så vis kan personer få veta att det är pengar som är dragplåstret och inte individernas välmående. De kan därefter välja att vända sig någon annanstans. Olsson (2006) menar dock att medias rapportering ibland kan få negativa följder som att skrämna upp människor i onödan eller skapa eller förstärka fördomar (Ibid: 8). I sådana fall kan till exempel en möjlig konsekvens vara att det skapas spekulationer om individer som har diagnosen ADHD verkligen har fått den på ett korrekt sätt. Kanske kan artiklar som den ovan, leda till att andra människor inte tar en persons ADHD-besvär på allvar. Som vi har beskrivit tidigare i analysen finns det redan en tendens att skylla just psykiska besvär på de drabbade själva (Kutcher 2010 s. 132).

I en av artiklarna, *Adhd-behandling ökar snabbt*, beskrivs en pappa med två söner varav den ena har fått en diagnos. Fadern i artikeln är skeptisk till medicinering och även kritisk till hur experter på området har bemött sönerna. Enligt honom har de direkt varit inriktade på att det troligtvis är ADHD som pojken har. En positiv följd av att få en diagnos beskrevs i en artikel i DN. Där kan vi läsa om en man som har varit intagen på en fängelseanstalt och som har utfört

våldsamma handlingar i barndomen. Han beskriver diagnosen som ”en befrielse” då han alltid har vetat att det varit något fel med honom (”Adhdbehandling ökar snabbt” DN.14 Jan 2012). Han är den enda personen med ADHD som uttrycker ADHD-diagnosen som något positivt i artiklarna. Att se diagnosen som en befrielse är enligt Beckman (2000) en känsla som många upplever (ibid: 20-31). Foucault (2010) menar att det enda sättet för en individ att få sitt ”förnuft” tillbaka är att erkänna sitt ”oförnuft”. De ”oförnuftiga” som Foucault beskriver är de människor som är avvikande (ibid: 284-287). När individen själv blir medveten om sitt ”oförnuft” så klassas denne som ”förnuftig” både inför sig själv och andra. Beckman (2000) förklarar att många människor kan uppleva fastställandet av en diagnos som en lättnad. Att genom en diagnos få mer kunskap om de problem som de själva eller deras barn har. Det kan leda till att individen inte känner sig lika ensam med sina problem (ibid: 20-31).

Vi anser att det kan vara av värde att det inte bara är personer med negativa erfarenheter av ADHD som kommer till tals i artiklarna. På så vis kan allmänheten få ta del av både för- och nackdelar. Mannen som vi har beskrivit ovan är dock den enda som kommer till tals som är positivt inställd. Att han i artikeln samtidigt beskrivs som djupt kriminell anser vi kan leda till att läsaren ändå får en negativ bild av diagnosen, trots att han anser att fastställandet av diagnosen har varit positiv för honom.

De som anser sig ha blivit hjälpta av att få en diagnos får som vi ovan beskrivit inte mycket plats i massmedia. Detta behöver dock absolut inte innefatta att det inte finns några positiva aspekter av att få en diagnos. Journalisterna väljer helt enkelt inte att skriva om det. Olsson (2006) menar att den alarmistiska attityden är grundläggande för all nyhetsverksamhet. Det som är väntat eller rimligt blir ingen nyhet (ibid: 85). Enligt Palm & Skogersson (2008), som vi beskrev i avsnitt 4.5, är en nyhet ofta sammansatt på ett speciellt sätt eftersom den inte kan innehålla allt. En viss information kommer därmed att betonas medan annat istället kommer att tonas ned. Resultatet av detta blir att vissa ”sociala områden” kommer att gestaltas på bestämda sätt. Detta kan exempelvis vara genom den fakta som artikeln innehåller. Någon person har med andra ord gjort ett val av vad som skall finnas med i artikeln och hur detta ska gestaltas (ibid: 25-26). Enligt Olsson (2006) värderar journalisten inte händelser eller företeelser efter angelägenhetsgrad. Journalisten gör med andra ord inte en bedömning om hur viktigt något är utan vad som säljer bäst (ibid: 85).

5.3 Framställandet av ADHD i massmedia

Enligt Göran Palm & Renée Skogersson (2008), som vi beskrev i avsnitt 4.5, behöver vinklingen i en artikel inte innebära att den måste vara antingen sann eller falsk. Hur artikeln vinklas upptäcks ofta redan i rubriken och i inledningen. Redan där leds läsarens tankar i en viss riktning. I sin helhet karakteriseras ofta artikeln av ett speciellt retoriskt upplägg. Bland annat framhävs ofta motsättningar och konflikter. Tillspetsningar och starka uttryck är också vanligt. Ibland används även ord eller metaforer som väcker känslor (ibid: 30). Vi fann det därför intressant att undersöka hur diagnosen ADHD beskrivs och framställs i de 21 valda artiklarna.

Vi valde först att undersöka *modaliteten* i artiklarna. Det innebar att vi undersökte rubrikernas och textens grad av instämmande baserat på det sätt som artikeln är formulerad. Genom att använda sig av bestämda formuleringar kan en viss text eller rubrik framstå som mer sann än om påståendet uppfattas som otydligt (Fairclough 2010 s. 94-95). Vi upptäckte att många artiklar formulerade sina rubriker med en hög grad av instämmande (19 av 21 artiklar). Till exempel kunde artiklarnas rubriker lyda: ”ADHD vanligare bland feta”, ”Bokstavstrenden är farlig för barn” vilka båda två är formulerade som en bestämd kunskap. Att det var så pass vanligt i materialet att rubrikerna var skrivna med hög affinitet anser vi kan vara ett sätt för att locka läsare. Redan vid rubriken leds läsarens tankar in i en viss riktning som kan skapa nyfikenhet och därav ett behov av att läsa artikeln.

I de två artiklar som har en lägre grad av instämmande lyder rubrikerna så här: ”Kostbyte kan lindra ADHD” och ”Studie: mat kan påverka ADHD”. Dessa rubriker innehåller ordet ”kan”. Det tyder på att det finns en osäkerhet i det som skrivs. Rubriken hade fått en annan effekt om det istället hade stått *Mat påverkar ADHD* (Fairclough 2010 s. 106-107).

Ord som ”kan”, ”kanske” och ”tror” gick även att finna i artiklarnas texter och inte enbart i rubrikerna. Enligt Olsson (2006) vilket vi även beskrev i avsnitt 4.5 är ”kan” ett ord som journalister ibland använder som tyder på att journalisten inte riktigt vet om det som står i artikeln verkligen stämmer eller inte (ibid: 149). I praktiken legitimerar ordet ”kan” publicering av vilka spekulationer som helst samtidigt som det kostar mindre i arbetstid än om journalisten ska undersöka hur väl det verkligen stämmer (ibid: 150).

Som vi nämnt i avsnitt 5.1 används ofta objektiv istället för *subjektiv modalitet* i massmedia.

Till exempel genom att skriva *den är farlig* istället för *vi anser att den är farlig* (ibid: 88). Journalistens åsikt framkommer inte på ett direkt sätt i det förstnämnda exemplet.

Även rubriker i dessa former fann vi i en debattartikel:

”Bokstavstrenden är farlig för barn” (Expressen 13 januari 2012).

Detta är ett sätt för massmedia att framställa innehållet som om det vore fakta. Rubriken tolkas som att exempelvis ADHD är farlig för alla barn. Rubriken hade inte varit lika bestämd i sin kunskap om det stått exempelvis: ”Jag anser att bokstavstrenden är farlig för barn”.

Den här rubriken: ”ADHD- mediciner ökar starkt” kan analyseras med hjälp av Fairclough's (2010) redskap *transivitet*. Den är skriven som om medicinerna bara ökar av sig självt, det vill säga att det är något som bara sker. En passiv form används utan att någon kan ställas till svars, i detta fall exempelvis en läkare. En sådan konstruktion ”tar bort” ansvaret från exempelvis läkarna och fokus läggs i stället på effekterna. De handlingar och processer som har orsakat eller lett fram till effekterna saknas det information om (ibid: 107).

Att journalisterna väljer att uttrycka sig på det här sättet kan enligt Palm & Skogersson (2008), som vi beskrev i avsnitt 4.5, bero på att nyhetstexterna dramatiseras för att väcka intresse och för att på så vis locka till sig läsare. Som vi har nämnt tidigare är själva syftet att konsumenten ska känna ett omedelbart behov av att få ta del av nyheten (ibid: 30).

När vi läste artiklarna undersökte vi om de innehöll ord med värderingar eller om de målade upp en viss bild av personer med ADHD. Vi sökte med hjälp av textkodning igenom artiklarna och sökte efter metaforer. Enligt Bergström och Boréus (2005) betyder en metafor en annan situation och överför sedan betydelsen från det området till ett annat. Det är vanligt att överföringen sker från det välbekanta och konkreta till det abstrakta som är mindre erfarenhetsbaserat (ibid: 264-265). Genom att studera vilka metaforer som användes i artiklarna upptäckte vi budskap som inte uttrycktes tydligt (ibid: 263).

När det gäller att beskriva själva ökningen av ADHD används det ibland metaforer som kan påverka uppfattningar och föreställningar hos läsaren. En artikel skriver bland annat att: ”ADHD sprider sig som en gräsbrand”. Andra använder metaforer som ”ökar lavinartat” eller ”skjutit i höjden”. En artikel beskriver ADHD-medicinerna som ”försäljningsraketer”. När vi analyserar detta med hjälp av Faircloughs (2010) *transivitet* anser vi att det metaforiska budskapet är att ADHD sprids utan någon riktig kontroll. Journalisten beskriver dessutom

detta i passiv form, som om det har skett utan att någon ansvarig kan ställas till svars (ibid: 107). Andra ord som vi fann intressanta var "diagnoshysteri", "trend" och "kontroversiell" i beskrivandet av ADHD. Vilket också tyder på att ADHD inte riktigt framställs som en seriös diagnos. Själva ordet "trend" till exempel anser vi kan tolkas som en "modeföreteelse", det vill säga något som är populärt just nu men som inte har kommit för att stanna.

Kategorisering är ett sätt för människor att fastställa olika egenskaper (Goffman 1972 s. 11,12.) Enligt Foucault (2010) saknas det ofta intresse för varför en *kategorisering* görs (Foucault 2010 s. 31). Alltså enligt denna förklaring menas att det enda som är av intresse är att peka ut de avvikande. Vi anser att när människor pekar ut de som är avvikande finns det även underliggande egoistiska orsaker till det, som att förstärka sin egen identitet. När en grupp människor talar nedsättande om andra människor kan det vara ett tillvägagångssätt för att stärka sig själv och den egna gruppen. Genom att de kan peka ut de "onormala" definierar de samtidigt sig själva som "normala".

ADHD beskrivs i artiklarna med ord som "koncentrationssvårigheter" och "överaktivitet" som vanliga symptom på diagnosen. Ibland används även *stigmatiserande* kategoriseringar i artiklarna som exempelvis "problembarn", "satungen", "fantasifoster" eller "bokstavs barnen". Enligt Goffman's *Stigma* teori (1972) som vi beskrev i avsnitt 4.4 talar människor ibland om den *stigmatiserade* genom att använda nedvärderande uttryck likt de ovan. Enligt honom är detta ett tillvägagångssätt för att exkludera individen. Han menar även att den egenskap som individen har ofta leder till att den *stigmatiserade* även tillskrivs en massa andra brister och ofullkomligheter (ibid: 14-15). Enligt Goffman (1972) finns samma sociologiska drag inom samtliga *Stigman*. Det vill säga att en individ har en egenskap som skiljer sig från majoriteten och som får andra människor att vända sig bort. *Stigmat* tenderar därmed att reducera personen till att vara endast det som själva *stigmat* symboliserar (ibid: 14). I det här fallet reduceras individerna till att enbart vara till exempel ett "problembarn".

Beckman (2000) menar dock att det är viktigt att sätta diagnosen i ett större perspektiv. Det vill säga att personen som har en diagnos inte är ett "problembarn" eller ett "bokstavs barn" utan individen *har* problem eller en bokstavkombinerad diagnos. Diagnosen är visserligen en del av individens personlighet men personen har även andra delar; kanske är personen positiv, rolig eller vad som helst. Individens humör kan variera och personen kan ha både starka och svaga sidor, som vilken annan människa som helst (ibid: 32).

Enligt Ingegerd Gavelin (2010) lär sig barn respektera sig själva genom att bli respekterade av vuxna. Att tycka om sig själv är enligt Gavelin något som en människa lär sig tidigt i livet. De som är viktigast är ofta föräldrar, dagispersonal eller syskon. När en människa speglar sig i andras ögon ser denne om den en värd att bli omtyckt. Det är i relationer som vi lär oss vilka vi är. Genom spegelbilden skapas en bild om dig själv och din omvärld. Om en människa känner att det är ”okej” att vara som den är har det en stor betydelse och det är ofta då som en person kommer till sin rätt (ibid: 74).

Vi anser att massmedias användning av benämningar som ”problembarn” eller ”bokstavs barn” kan få konsekvenser. Det vill säga att individer med diagnosen enbart blir förknippade med diagnosen. ”Problembarn” anser vi uppfattas som att barnet ses som ett problem och inte ett barn *med* problem. Vi anser inte att det är respektfullt att benämna en annan människa så och att det kan påverka hur barnet ser på sig själv.

Vi fann även ett uttalande i SvD från en medicinforskare som förklarar medicinering av ADHD på följande vis:

”På kort sikt kan medicinering hjälpa barnet att uppföra sig bättre, på lång sikt gör den det inte – och denna information måste föräldrar vara mycket medvetna om.” (Svd. ” Inga bevis för att medicinering hjälper”. 11 januari 2011.)

Detta uttalande väcker frågor hos oss. Ska barnen medicinera för att uppföra sig bättre, inte må bättre? Varför tas det för givet att det dåliga uppförandet beror på ADHD-diagnosen?

Som vi beskrev i avsnitt 4.4, förekommer det enligt Goffman (1972), ibland att när en person med exempelvis nedsatt intellektuell förmåga hamnar i trubbel så skylls svårigheten per automatik på individens funktionsnedsättning. När någon annan, som inte har en diagnos, hamnar i en liknande situation betraktas däremot svårigheterna inte på något särskilt sätt (ibid: 24). Foucault (2010) menar att de berörda med psykiska besvär istället riskerar att bli förtryckta. Det vill säga att personer kan känna sig anklagade och dömda (ibid: 281). Det kan vara en negativ konsekvens när individer får diagnoser. Vi anser att det kan leda till att föräldrar, barnet själv eller andra, skyller barnens uppförande på själva diagnosen.

Enligt Gavelin (2010) lever många människor med tankar om hur saker och ting borde vara och de tankarna kan ibland dominera. Ibland måste en människa dessutom acceptera att det inte har blivit precis så som det var tänkt. Att bli för upptagen av hur saker borde vara kan leda till att individen får ett tunnelseende. Individen jämför sig med andra och dömer kanske

sig själv eller sitt barn. Gavelin menar att det dock finns en mening med att acceptera både livet och människor runt omkring precis som de är (ibid: 78).

6. Sammanfattning

Vårt syfte med denna uppsats är att studera hur ADHD framställs i massmedia under 2011 fram till skrivande stund. Vi analyserade 21 artiklar från tidningarna Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet.

Norman Fairclough's tredimensionella kritiska diskursanalys är den metod som vi främst har använt oss av vid analysen, i synnerhet har vi genomfört en textanalys. Vi har nyttjat Fairclough's verktyg *modalitet* och *transivitet* samt begreppet *intertextualitet*. Vi har även använt oss av textkodning.

Vi har tagit del av Erving Goffman's teori om *Stigma* och Michael Foucault's teori om *kategorisering*. Utöver detta har vi även använt oss av litteratur som bidragit till en djupare förståelse för hur massmedia fungerar. Vi har även använt oss av annan relevant litteratur för att kunna analysera vårt material.

Våra slutsatser är att det endast är ett fåtal personer som själva har diagnosen ADHD som kommer till tals i artiklarna. Desto vanligare är det att sakkunniga inom området gör det. Många artiklar när det gäller diagnostisering och behandling av ADHD berör barn. Ofta hänvisar artiklarna till olika forskningsstudier som har genomförts runt om i världen. Många beskriver medicinering av ADHD med en negativ klang. Ofta riktas kritik mot att det saknas långtidsstudier av medicinering.

Artiklarna tenderade dessutom att ha tillspetsade rubriker som sedan inte visar sig riktigt stämma överens med innehållet i resten av artikeln.

I bland användes ord som till exempel ”satunge” och ”problembarn” i samband med beskrivningar av ADHD. Detta kan leda till att personer med ADHD *stigmatiseras* samt väcka frågor som om alla barn som har ADHD är ”problembarn”?

Många olika orsaker till varför en person får ADHD dök upp i artiklarna. Det påstås att orsakerna kan vara fetma, astmamedicin, passiv rökning och så vidare.

Få av artiklarna belyser ADHD som ett samhällsproblem. Eftersom det verkar råda tvivel om vad ADHD beror på, anser vi att det kan medföra att utredningarna av ADHD även skiljer sig

åt beroende på vem som utför utredningen. Att detta ifrågasätts i massmedia kan resultera i att ADHD som diagnos förlorar sin legitimitet.

Vi som snart är färdigutbildade socionomer anser att det är viktigt att påminna sig själv om att en person med ADHD inte enbart *är* sin diagnos. Precis som andra människor måste individen sättas i ett större perspektiv. Som vi tidigare nämnt kan en person med exempelvis ADHD stöta på problem i andra sammanhang. Dessa kan då av andra människor, eller av personen själv, per automatik skyllas på ADHD-diagnosen. När någon annan hamnar i en liknande situation betraktas detta däremot inte som något särskilt. Som framtida socionomer kommer vi säkerligen att komma i kontakt med personer som har ADHD. Då anser vi att det är viktigt att vara medveten om att ADHD inte behöver vara svaret på alla problem som en individ har. Självklart ska eventuella problem som en person har på grund av sin ADHD inte försummas. Det som vi uttrycker oro kring är om *allt* fokus läggs på just diagnosen. Det kan leda till att man missar att uppmärksamma sådant som inte har med diagnosen att göra men som bör förändras eller utredas. Kanske är barnet med en ADHD-diagnos bråkig i skolan på grund av stökiga hemförhållanden som bör utredas. Faran är om det då viftas bort eller slätas över med ”Ja men hon har ju en diagnos, det är därför som hon är så där”. Kanske är det inte alls därför, vi anser att det finns en stor fara i att ta det för givet.

Vi tror att en socialarbetare undermedvetet kan vara påverkad av eventuell förhandsinformation som denne känner till om sin klient.

Vi har stött på människor som hävdar att det inte alls är så utan att socialarbetaren i sin yrkesroll alltid är objektivt oberoende och fördomsfri. Detta håller vi inte med om. Vi tror att om man rannsakar sig själv lite djupare så inser man snart att vi alla bär på fördomar. Den förhandsinformation som vi har av andra gör att vår uppfattning om dessa personer redan från början färgas. Detta kan påverka vad vi pratar om med personen och hur vi pratar om det.

Att ha fördomar kan innebära att man som socialarbetare i mötet med klienten inte lyssnar direkt på vad denne säger utan istället har sina egna idéer om vad/ hur det kan vara.

Det är dock nästintill omöjligt att inte ha någon förhandsinformation och det är inte heller den lösningen som vi eftersöker.

Vi anser istället att det som en socialarbetare bör vara uppmärksam på och fundera över är: vad vi vet, vad vi är i behov av att veta och hur detta kan påverka mötet med klienten.

Genom att fundera över den roll som fördomarna har kan man därefter hitta strategier för att hantera de och därför undvika att bli förförd av sina egna fördomars styrka. Sammantaget menar vi att en ökad medvetenhet om sina egna fördomar gör att risken att ens föreställningar påverkar klienten reduceras.

Som vi nämnt i vårt avsnitt, Liknande forskning, konstruerar och framställer massmedia även givetvis andra ämnen än ADHD. För många människor i Sverige är rapporteringen via massmedia en viktig källa till kunskap om samhället och världen. Detta kan påverka människors uppfattningar. Uppfattningar som i sin tur kan skapa förutfattade meningar och fördomar. Denna uppsats har visserligen delvis ökat vår medvetenhet om ADHD men främst skapat en djupare förståelse för hur massmedia med små medel kan vinkla artiklar för att förmedla en viss information på ett särskilt sätt.

Vi har förstått hur vi dagligen utsätts för medias försåtligt formulerade förutfattade meningar. Det här arbetet hoppas vi kunna fungera som ett verktyg till att bättre kunna bemöta den här formen av information. Vi anser absolut inte att all information från media är av ondo men vi anser att det är viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt till den information som förmedlas.

Referenser

Otryckta källor

Vetenskapsrådet (2002) Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (elektronisk) Stockholm: Vetenskapsrådet. (2012-04-11)

http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf

Tryckta källor

Abercrombie, Nicholas (2006). Introduktion till sociologi. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Aspers, Patrik (2011). Etnografiska metoder. Malmö: Liber AB

Bergström, Berit (2001) Alla barn har särskilda behov. Stockholm: Runa förlag

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005) Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys Lund: Studentlitteratur

Beckman Vanna (2000) En väg till fängelset? Om hyperaktivitet och aggressivitet. Cura förlag. Stockholm

Beckman, Vanna (1999). Vuxna med DAMP/ADHD. Stockholm: Cura Bokförlag och Utbildning AB.

Duvner, Tore (1997). ADHD. Impulsivitet överaktivitet koncentrationssvårigheter. Falköping: Liber AB.

Fairclough, Norman (2010). Critical discourse analysis. Edinburgh: Pearson education limited.

Foucault, Michel (2010). Vansinnets historia under den klassiska epoken . 6., översedda uppl. Lund: Arkiv

Gavelin, Ingegerd (2010). Att möta sitt barn - och sig själv: en bok om föräldraskap. Stockholm: Norstedt

Gillberg, Christofer (2004). Ett barn i varje klass om ADHD och DAMP. Riga: Cura förlag och Utbildning AB.

Goffman Erving (1972) Stigma. Den avvikandes roll och identitet Göteborg: Prisma

Engström, Kerstin (2008). Genus & genrer: forskningsanknutna genusdiskurser i dagspress. Diss. Umeå: Umeå universitet, 2008

Kutcher, Martin. L. (2010). ADHD att leva utan bromsar. Stockholm: Natur & Kultur.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun . 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Ledman, Anna-Lill (2012). Att representera och representeras: samiska kvinnor i svensk och samisk press 1966-2006. Diss. Umeå: Umeå universitet, 2012

Ljuslinder, Karin (2002). På nära håll är ingen normal: handikappdiskurser i Sveriges television 1956-2000. Diss. Umeå: Univ., 2002

Olsson, Anders R. (2006). Lögn, förbannad lögn och journalistik: varför journalistik på kommersiella villkor är demokratiskt otjänlig. Stockholm: Natur och kultur

Palm, Göran & Skogersson, Renée (2008) Hjältar, blåljus och säkerhet: konstruktionen av polisen i nyhetsmedierna. Växjö: Polisutbildningen, Växjö universitet

Socialstyrelsen, (2002). ADHD hos barn och vuxna. Stockholm: Modin-Tryck.

Winther, Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). Diskursanalys som teori och metod. Lund: Studentlitteratur

Aftonbladet ”ADHD-diagnos har blivit en affärsidé” 2012.04.11

<http://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/familj/article13504060.ab>

Aftonbladet ”Till salu: En diagnos” 2012.04.11

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13804267.ab>

Aftonbladet 2012-01-11 ”Skral forskning om ADHD-behandling”

<http://www.aftonbladet.se/halsa/article14196980.ab>

Aftonbladet ”Miljonär på amfetamin” 2012.04.11

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article13540598.ab>

Dagens Nyheter 2012.01.08 ”ADHD vanligare bland feta” 2012.04.11

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/adhd-vanligare-bland-feta>

Dagens Nyheter ”Allt fler barn utreds för ADHD” 2012.04.11 <http://www.dn.se/sthlm/allt-fler-barn-utreds-for-adhd>

Dagens Nyheter 2012-01-11 ”Stora kunskapsluckor kring ADHD-läkemedel” 2012.04.11

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/stora-kunskapsluckor-kring-adhd-lakemedel>

Dagens nyheter 2012-01-14 ”ADHD behandling ökar snabbt” 2012.04.11

<http://www.dn.se/nyheter/vetenskap/adhd-behandling-okar-snabbt>

Dagens nyheter 12-02-01 ”Allt vanligare att barn får ADHD-medicin” 2012.04.11

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/allt-vanligare-att-barn-far-adhd-medicin>

Expressen ”Nathan Shachar har fel om adhd” 2012.04.11

<http://www.expressen.se/ledare/isobel-hadley-kamptz/nathan-shachar-har-fel-om-adhd>

Expressen ”Bokstavstrenden är farlig för barn” 2012.04.11

<http://www.expressen.se/debatt/bokstavstrenden-ar-farlig-for-barn/>

Göteborgs-Posten 2011.02.04 ”Studie: mat kan påverka ADHD” 2012.04.11

<http://www.gp.se/nyheter/sverige/1.544132-studie-mat-kan-paverka-adhd>

Göteborgs-Posten 2012.01.08 ”ADHD vanligare bland feta” 2012.04.11

<http://www.gp.se/nyheter/sverige/1.821131-adhd-vanligare-bland-feta>

Göteborgs-Posten 2011.07.11 ”Passiv rökning kopplas till ADHD” 2012.04.11

<http://www.gp.se/nyheter/varlden/1.675021-passiv-rokning-kopplas-till-adhd>

Göteborgs-Posten ”Lars Åberg- Adhd är inte svaret på allt” 2012.04.11

<http://www.gp.se/kulturnoje/1.822057-lars-aberg-adhd-ar-inte-svaret-pa-allt>

Svenska Dagbladet 2011.08.21, uppdaterad 2011.09.06 ”Barn med astma löper högre risk för ADHD” 2012.04.11 http://www.svd.se/nyheter/inrikes/barn-med-astma-loper-hogre-risk-for-adhd_6405127.svd

Svenska Dagbladet 2011.08.08 ”mat istället för adhd-medicin” 2012.04.11

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/mat-i-stallet-for-adhd-medicin_6833265.svd

Svenska Dagbladet 2011.02.04 "Kostbyte kan lindra adhd" 2012.04.11

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/kostbyte-kan-lindra-adhd_5915201.svd

Svenska dagbladet 2012-01-11 "Skral forskning om ADHD-behandling" 2012.04.11

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/skral-forskning-om-adhd-behandling_6761677.svd

Svenska Dagbladet, 2011.01.11 "inga bevis för att medicinering hjälper" 2012.04.11

http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/inga-bevis-for-att-medicinering-hjalper_5856529.svd

Svenska dagbladet 2011-02-04 "ADHD-Mediciner ökar starkt" 2012.04.11

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/adhd-mediciner-okar-starkt_5918161.svd